

Hechte koninkrijksrelaties zijn een lief ding waard

Caribisch crisisgebied schreeuwt om een oplossing

‘Samen sterker uit de crisis’, was de titel van de inmiddels befaamde HJ Schoolezing die Klaas Knot onlangs hield. De president van De Nederlandse Bank pleitte voor nauwere afstemming van economisch beleid, wederkerigheid én het inleveren van nationale bewegingsvrijheid. Hij wenste politici veel moed toe, want ‘er is geen land dat lichtvaardig soevereiniteit opgeeft’.

Zijn lezing ging over de toekomst van de Europese Unie. Op eigen schaal zou ons Koninkrijk der Nederlanden een vergelijkbaar model kunnen hanteren bij de noodhulp aan de Caribische landen: uitgebreide financiële hulp gekoppeld aan een tijdelijke beperking van de ‘nationale bewegingsvrijheid’ om orde op zaken te stellen en de economie te versterken. De vraag is of dat kan en of er voldoende draagvlak voor is.

Wie thans vanuit Nederland naar het Caribische deel van het Koninkrijk kijkt, voelt deernis, compassie en onmacht. Hoe kunnen Aruba, Curaçao en Sint Maarten, kleinschalige democratieën en kwetsbare eilandelijke samenlevingen, zich daadwerkelijk en op eigen kracht teweerstellen tegen een mondiale macht als Covid-19? Dat kunnen zij niet. Zeker niet zonder hulp van de Koninkrijksregering.

De coronacrisis raakt de economie van de Caribische landen keihard. De nood is hoog. Op Aruba bijvoorbeeld is het toerisme volledig ingestort. De hotelbezetting is met ruim negentig procent gedaald. Velen op het ‘Happy Island’ zijn werkloos geraakt en afhankelijk geworden van voedselhulp, mogelijk gemaakt door Nederland, Rode Kruis en lokale hulporganisaties.

Staatssecretaris Knops is inmiddels enkele maanden in onderhandeling met de Arubaanse minister-president Evelyn Wever-Croes – zij nam al het moedige initiatief om de salarissen van ambtenaren en politici in Aruba stevig te verlagen. Die gesprekken gaan over een concept Rijkswet Caribische Hervormingsentiteit en een bijbehorend herstelprogramma.

Tot nu toe is er geen akkoord, dringt de tijd en is het overleg stilgevallen. Premier Wever-Croes wil daarom andere bronnen aanboren om haar overheidsapparaat te kunnen laten functioneren. De mogelijkheden zijn beperkt en, ingeval van buitenlandse leningen, zelfs riskant, omdat de Rijksministerraad daarvoor toestemming moet geven.

Al met al is de economische, maatschappelijke en politieke druk enorm. Een terugval van de economische groei met ruim dertig procent is zeer waarschijnlijk, zei prof. dr. Raymond Gradus, voorzitter van het College Aruba financieel toezicht, onlangs bij het Genootschap Nederland-Aruba.

Sociaaleconomische hervormingen zijn absoluut noodzakelijk, meent hij, wijzend op grote zorgen over pensioenen, arbeidsmarkt, belastingen, gezondheidszorg en overheidsfinanciën. Zijn boodschap: Nederland en Aruba moeten binnen het koninkrijksverband daadwerkelijk tot een akkoord komen over financiële steun.

Die zorgen worden gedeeld door de Arubaanse Kamer van Koophandel, de Arubaanse Hotel and Tourism Association (AHATA) en de ondernemingsorganisatie Aruba Trade & Industry Association (ATIA). Onomwonden vragen zij het Arubaanse kabinet snel te besluiten. Uitblijven van een akkoord met Nederland leidt tot faillissementen, torenhoge werkloosheid en meer sociale

malaise. Het ondernemingsklimaat én de positie van Aruba op de internationale kapitaalmarkt zouden verder verslechteren.

Aruba, Curaçao en Sint-Maarten moeten, aldus Knops, instemmen met de instelling van een 'hervormingsentiteit', een Zelfstandige Bestuursorganisatie (ZBO) die, 'onafhankelijk van de Nederlandse regering, ondersteunt en monitort, zonder formele bevoegdheden over te nemen, die bij de organen van de landen berusten'. Deze vormt, volgens hem, geen schending van de autonomie. In de Cariben wordt deze eis ervaren als een pijnlijke, ongewenste en onnodige aantasting van de autonomie.

Tegelijkertijd schreeuwt het crisisgebied om een oplossing. Wie laveert in deze benarde situatie het verstandigst en met de minste averij? Wie heeft de moed om bereid te zijn tot een compromis? 'Als we een sterk Europa willen dat de gewone mensen beschermt tegen de risico's die hen bedreigen, dan moeten we bereid zijn de stappen te zetten die daarvoor nodig zijn', zei Knot.

Daarop voortbordurend zouden staatssecretaris Knops en premier Wever-Croes tot een vergelijk moeten kunnen komen. Ten behoeve van volgende generaties en om zorg voor de kwaliteit van de samenleving. Behoud van hechte koninkrijksrelaties is een lief ding waard.

Nico van Grieken

Voorzitter Genootschap Nederland-Aruba

Den Haag, september 2020